

LABORE ET ZELO

НОВІТНЯ ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

Обсяг: 4 кредити ЄКТС

Семестр: I, Курс: I

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я Кушерець Тамара Вікторівна

Контакти E-mail: filosofiya_nayku@ukr.net, тел.: 097 4723052

Робоче місце Кафедра політології, права та філософії

Години консультацій Четвер: 15:00 – 16:20

Опис курсу

Курс розроблений для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня. Освітній компонент спрямований на формування загально методологічної культури аспіранта і забезпечує розвиток критичного рефлексивного мислення. Аналізуються філософські засади сучасного наукового знання, наукової раціональності, наукової картини світу; класичні та неklasичні форми епістемологічних моделей сучасного наукового дискурсу. Особлива увага приділяється розкриттю міждисциплінарних взаємодій характерних для сучасної науки і філософії.

Теоретична частина курсу базується на цілісному викладі основних проблем філософії науки на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого бачення проблем сучасної науки. Водночас програмою передбачено ознайомлення аспірантів із наявною різноманітністю сучасних наукових та філософських концепцій з метою розкриття поліфонізму і плюралізму наукового та філософського мислення, надання можливості їх альтернативного розкриття та критичного переосмислення.

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОНП «Історія та археологія» сприяє досягненню здобувачами таких **програмних результатів навчання:**

ПРН2. У рамках комунікації вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, із колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому, використання академічної української та іноземної мов у професійній діяльності та дослідженнях.

ПРН5. У рамках відповідальності та автономії бути здатним до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

ПРН6. Уміння критичного аналізу, оцінки та синтезу нових і комплексних ідей.

ПРН8. Уміння діяти толерантно, відповідально та свідомо на основі етичних міркувань (мотивів).

Згідно структурно-логічної схеми ОНП дисципліна передуює вивченню «Патентознавства й авторського права».

Мета навчання

Мета навчальної дисципліни - дати сучасні філософські і загальнометодологічні знання в галузі науково-дослідної роботи, навчити аспірантів практично застосовувати сучасні філософські знання у процесі виконання власного наукового дослідження при розв'язанні комплексних завдань.

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОНП «Історія та археологія» сприяє набуттю здобувачами **компетентностей**:

ЗК3. Володіння комунікативними навичками, здатність виявляти емпатію.

ЗК6. Здатність до особистісного та професійного розвитку.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність виявляти толерантність та повагу до культурної різноманітності.

ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекції – (10 год.), та практичних занять (30 год.), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (80 год.).

У процесі вивчення цього курсу використовуються знання, світоглядні уявлення, навички аудиторної та самостійної роботи. Викладач використовує проблемні, частково-пошукові та інтерактивні методи навчання, консультації.

* – денна, вечірня / заочна форма навчання

Організація навчання

Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості сучасного етапу розвитку науки та розмаїття концепцій сучасної епістемології.	2
2	Аналіз та оцінка розвитку філософії науки в XX столітті.	2
3	Етична складова постнекласичної науки. Свобода, вибір та відповідальність вченого.	2
4	Міждисциплінарний підхід до традиційних філософських проблем у постнекласичній науці: проблема свідомості.	2
5	Міждисциплінарний підхід до традиційних філософських проблем у постнекласичній науці: проблема пізнання.	2
Разом		10

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Система засад науки та історичні типи наукової раціональності.	2
2	Лінгвістичний поворот у філософії науки XX століття: проблема критичного перегляду змісту наукових понять та уніфікації мови	2

	науки.	
3	Аналіз та оцінка ідей представників «історичної школи» (60-70 роки XX ст.). Проблема креативності в науці.	2
4	Критика цінностей як культурний механізм збереження наукової раціональності (Л.Лаудан).	2
5	Критика класичних уявлень про істинність наукового знання: магічна теорія референтності VS плюралізм наукових теорій (Х.Патнем).	2
6	Особливості постнекласичної наукової раціональності (В.С.Стьопін). Гуманізація сучасної науки.	2
7	Аналіз шляхів впровадження наукових відкриттів та побудови комунікативної мережі суспільного дискурсу (Б.Латур).	2
8	Натуралістична епістемологія як результат синтезу філософії та емпіричних наук.	2
9	Філософія спеціальних наук та програма "де-уніфікації" науки.	2
10	Проблема наукового реалізму та дослідження експериментальної практики в новітній філософії науки.	2
11	Редукціонізм та антиредукціонізм як стратегії розвитку наукової теорії. Антиредукціонізм та збереження унікальності гуманітарних наук.	2
12	Фізикалістські теорії свідомості та їх критика з позицій досягнень постнекласичної науки.	2
13	Когнітивна еволюція свідомості: ідеї дарвінізму та сучасні інтерпретації свідомості.	2
14	Критика обсерваціонізму/індуктивізму класичної науки. Дескриптивна функція мови та критичне мислення (К.Поппер).	2
15	Еволюційна епістемологія та радикальний конструктивізм.	2
Разом		30

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Робота над першоджерелами до теми «Система засад науки та історичні типи наукової раціональності (В.С.Стьопін)».	4
2	Робота над першоджерелами до теми «Лінгвістичний поворот у філософії науки XX ст.. Проблема уніфікації мови науки».	4
3	Робота над першоджерелами до теми «Аналіз та оцінка ідей представників «історичної школи» (60-70 роки XX ст.)».	4
4	Робота над першоджерелами до теми «Критика цінностей як культурний механізм збереження наукової раціональності (Л.Лаудан)».	4
5	Робота над першоджерелами до теми «Особливості постнекласичного типу наукової раціональності. Гуманізація науки».	4
6	Робота над першоджерелами до теми «Критика класичних уявлень про істинність наукового знання: магічна теорія референтності VS	4

	плюралізм наукових теорій (Х.Патнем)».	
7	Робота над першоджерелами до теми «Аналіз шляхів впровадження наукових відкриттів у суспільну практику (Б.Латур)».	4
8	Робота над першоджерелами до теми «Натуралістична епістемологія як результат синтезу філософії та емпіричних наук».	4
9	Робота над першоджерелами до теми «Філософія спеціальних наук та програма "де-уніфікації" науки».	4
10	Робота над першоджерелами до теми «Проблема наукового реалізму та дослідження експериментальної практики в новітній філософії науки».	4
11	Робота над першоджерелами до теми «Редукціонізм та антиредукціонізм як стратегії розвитку наукової теорії».	4
12	Робота над першоджерелами до теми «Фізикалістські теорії свідомості та їх критика з позицій досягнень сучасної науки».	4
13	Робота над першоджерелами до теми «Когнітивна еволюція свідомості: ідеї дарвінізму та сучасні інтерпретації свідомості».	4
14	Робота над першоджерелами до теми «Критика обсерваціонізму/індуктивізму класичної науки. Дескриптивна функція мови та критичне мислення (К.Поппер).».	4
15	Робота над першоджерелами до теми «Еволюційна епістемологія та радикальний конструктивізм».	4
16	Виконання індивідуального дослідницького завдання.	20
Разом		80

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

- проміжний контроль – 0-60 балів;
- навчальний проєкт – 0-10 балів;
- екзамен – 0-30 балів.

Критерії підсумкового оцінювання:

Форм роботи	Вид роботи	Розподіл балів
Проміжний контроль	Виступ з доповіддю	0-15
	Участь у дискусії	0-15
	Самостійні письмові роботи (аналіз 10-ти фрагментів першоджерел)	0-10
	Поточна контрольна робота 1	0-10
	Поточна контрольна робота 2	0-10
	РАЗОМ	0-60

Навчальний проєкт	Обґрунтування актуальності обраної теми та форми	0-1
	Повнота розкриття теми	0-2
	Логічність та доказовість	0-2
	Оформлення	0-1
	Власна оцінка роботи (рефлексія)	0-1
	Виконання і оформлення навчального проєкту	0-1
	Презентація та захист роботи	0-2
	РАЗОМ	0-10
Іспит	Високий. Здобувач має глибокі, міцні, системні знання, уміє застосовувати знання для виконання творчих завдань, самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і обстоювати особисту позицію.	27–30
	Достатній. Здобувач знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, основні закономірності, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, виконує розумові операції (аналіз, абстрагування, узагальнення тощо), виправляє допущені помилки, вміє робити висновки, відповідь правильна, логічна, обґрунтована, але без власних суджень.	23–26
	Середній. Здобувач правильно відтворює навчальний матеріал, знає основні теорії та факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.	18–22
	Початковий. Здобувач відтворює частину навчального матеріалу, виконує елементарні завдання з допомогою викладача.	1–17

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладача та перейти до безпечного місця.

Відвідування занять є важливим компонентом курсу. Проте, якщо Ви бажаєте навчатися дистанційно – можна узгодити графік навчання з викладачем.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайни. Виконані завдання, передбачені самостійною роботою, подаються на

перевірку не пізніше, ніж за три дні до екзамену.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки, але не пізніше, ніж за тиждень до екзамену.

Перескладання завдань можливе протягом тижня після отримання оцінки, але не пізніше, ніж за тиждень до початку сесії.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність» (<http://surl.li/vzoh>). Всю заплановану роботу здобувачі виконують самостійно. У разі виявлення несамотійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається здобувачу на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності. При виконанні спільних завдань, потрібно зазначати внесок кожного учасника.

Мобільні пристрої на занятті використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку (<http://surl.li/acvdy>) університету, а також принципів і правил поведінки, визначених у Етичному кодексі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (<http://surl.li/vzng>).

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у формальній та неформальній освіті.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література з курсу

1. Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. Новітня філософія науки. Підручник. – К.:Логос, 2009. (обсяг 20 ум. др.арк.)
2. Філософія науки: Підручник для аспірантів / І.С. Добронравова, Л.І. Сидоренко, В.Л. Чуйко та ін.; за ред І.С. Добронравової.– К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. – 255 с.
3. Марія Фюрст, Юрген Трикв Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. – К : ДУХ І ЛІТЕРА, інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018. – 544 с.
4. Добронравова І. С. Філософія і методологія науки: підручник / І.С. Добронравова, Л. І. Сидоренко. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2008. – 223 с.
5. Кремінь В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремінь, В.В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 528 с., С. 258–280, 310–327
6. 6.Основи методології та організації наукових досліджень / А.Є Конверський (ред.). – К.: Центр учбової літератури, 2010.– 352 с.
7. Сайтарли І.А., Іщенко О.М., Приятельчук А.О. Нариси з сучасної філософії: Навчальний посібник для магістрів та здобувачів ступеня доктора філософії / І.А.Сайтарли, О.М. Іщенко, А.О. Приятельчук (За ред. академіка НАН України Л.В. Губерського).– К.:«Вадекс», 2016.– 370 с.
8. Філософія науки. Матеріали для виконання самостійної роботи: / Укладачі Т.В. Кушерець, Н.М. Баранова. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. – 210 с. [Електронне видання]
9. Кушерець Т.В. Методичні рекомендації до вивчення новітньої філософії науки: Навчально-методичний посібник – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. – 94 с. [Електронне видання].

Додаткова література з курсу

1. Гьосле В. Чому техніка стала ключовою філософською проблемою? / Практична

- філософія в сучасному світі: Пер. знім. – К.: Лібра, 2003. – С. 98–119.
2. Історія філософії: Підручник / За ред. В.І. Ярошовця. – К.: ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
 3. Катренко А.В. Системний аналіз об'єктів та процесів комп'ютеризації: навчальний посібник / А. В. Катренко. – Львів: Науковий світ – 2000. – 424 с.
 4. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. – К.: ПАРАПАН, 2003. – 240 с.
 5. Ладанюк А.П. Основи системного аналізу: навчальний посібник / А.П. Ладанюк. – Вінниця: Нова книга, 2004 – 176 с.
 6. Науковий світогляд на зламі століть / В.С. Лук'янець, О.М. Кравченко, Л.В. Озадовська, О.Я. Мороз. – К.: ПАРАПАН, 2006. – 288 с.
 7. Філософія науки: Навч. посіб. / І.С. Добронравова, Л.І. Сидоренко, С.П. Петрущенко, Л.О. Шашкова. – К.: КНУ, 2002. – 208 с.
 8. Чуйко В.Л. Рефлексія основоположень методології філософії науки. – К.: Центр практ. філософії, 2000. – 252 с.

Періодичні видання

1. Вісник НАН України
2. Практична філософія
3. Філософська і соціологічна думка

Інформаційні ресурси

1. The Online Books Page <http://psylib.org.ua/links/obpage.htm>
2. Philosophy <http://eserver.org/philosophy>
3. Deism Internet Library <http://www.deistnet.com/deismlib.htm>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: Інтернет-сторінка. – Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbuv.gov.ua/>.